

Součinnost je organizována ve ztížených terénních podmínkách; jejím cílem bude komplexně zabezpečit a sladit všechny otázky z hlediska všestranného zabezpečení bojové činnosti vojsk a využití bojových možností svazků a útvarů druhů vojsk.

Zvláštní pozornost bude věnována organizaci rozmísťování, ochrany a obrany míst velení.

Místa velení se zpravidla budou přibližovat k prvním sledům na hlavních směrech pravděpodobné činnosti nepřítele, ve větším rozsahu bude využíváno vzdušných míst velení.

Horský terén značně ztěžuje organizaci a udržení spojení s útvary (svazky), jež působí na samostatných směrech, ztěžuje volbu směru přesunu míst velení, prostorů rozvinutí radioreléových stanic, budování linkového vedení.

Zvyšují se všeobecné požadavky na orgány velení, na jejich tvůrčí činnost, řidici a organizátorskou práci a umění aplikovat zásady organizace obranného boje na ztížené terénní podmínky.

Organizace a vedení obrany v horách na rozdělených směrech vyžaduje od velitelů a štábů věnovat zvláštní pozornost přípravě vojsk, jejich všestrannému zabezpečení a docenění specifických horských podmínek, ztížené orientaci, nesouladu změn na mapách a praktickými vzdálenostmi v terénu.

Podplukovník Ing. Jiří Herynk

ORGANIZACE A VEDENÍ BOJE V ZABEZPEČOVACÍM PÁSMU V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

V tomto příspěvku chci navázat na články plk. Ing. Antona Výboha, CSc., uveřejněné ve *Vojenské mysli* č. 5 a 6/1988 a zabývat se problematikou a zvláštnostmi organizace a vedení boje v zabezpečovacím pásmu velitelem divize prvního sledu za použití pouze konvenčních zbraní v počátečním období války.

Vzhledem k obsahu vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy byla na stránkách *Vojenské mysli* publikována řada různých názorů k problematice přípravy a vedení boje v zabezpečovacím pásmu u státní hranice v počátečním období války. Domnívám se, že aktuálnost této tematiky zůstává v platnosti i v současné době.

Cílem boje v zabezpečovacím pásmu u státní hranice je zabránit překvapí-

vému napadení nepřítelem, zpomalit (zastavit) tempo útoku (postup) nepřátelských předvojů, předsunutých i obcházecích odřadů, aktivním bojem vytvářet podmínky pro postupné ničení nepřítele, zejména s využitím efektivního palebného ničení a systému zátarasů.

Ve Vojenské mysli č. 5/1988 (s. 27) je uvedeno: „Zabezpečovací pásma by měla být vytvářena na směrech, kde obrana větších sil na státní hranici nebude možná především z hlediska využití terénu (odvrácené svahy, zalesnění terénu apod.) a na směrech, kde není předpokládán směr hlavního úderu nepřítele. Z toho vyplývá, že hloubku zabezpečovacího pásma bude ovlivňovat především důležitost směru a terén na státní hranici. Proto se i jeho hloubka bude měnit v závislosti na konkrétních podmínkách.“

Mám za to, že zabezpečovací pásma bude vytvářeno v úsecích, kde nebude možné nebo účelné volit přední okraj hlavního pásma obrany (i vzhledem k možnostem vedení palby) na, nebo v blízkosti státní hranice, tedy v horském, lesnatém, těžko průchodném terénu a mimo předpokládáný směr hlavního úderu nepřítele.

Při zaujímání obrany předem, v počátečním období války, je možné před hlavním pásmem obrany divize prvního sledu vytvářet **zabezpečovací pásma hluboké 5 až 15 km**, jež zahrnuje několik postavení, která jsou tvořena opěrnými body rot a obrannými rajóny praporů.

Zabezpečovací pásma **brání** obvykle jednotky (útvary) divize, v součinnosti s jednotkami Pohraniční stráže, v síle zesílených motostřeleckých praporů a výjimečně i motostřeleckého pluku.

Předsunuté odřady v síle zesíleného motostřeleckého praporu vytvářejí obranu ze samostatných rotních a četových opěrných bodů, někdy i z praporečnických obranných rajónů, které přehrazují nejdůležitější směry a výhodné úseky (prostory) terénu.

Vzhledem k šířce zabezpečovacího pásma, jeho hloubce a průběhu předního okraje hlavního pásma obrany divize (stanoveného nadřazeným) mohou jej bránit 1 až 2 motostřelecké prapory, popř. 1 motostřelecký prapor a 1 až 2 motostřelecké roty. Mám za to, že v příznivých podmínkách horského a lesnatého terénu a v souladu se zámyslem boje velitele divize může výjimečně tento úkol (při dostatečném času na přípravu obrany nebo při splnění části opatření přípravy obrany již v době míru) úspěšně plnit i motostřelecký pluk na OT-64.

V závislosti na charakteru terénu a hloubce zabezpečovacího pásma je možné určit 1 až 3 postavení. Jejich četnost ovlivní především záměr boje (operace), množství času na jejich přípravu, charakter terénu, schopnost vedení palby, počet i možnosti sil a prostředků k ženijnímu budování obrany. Domnívám se, že vzhledem k objemu ženijních prací je účelné alespoň část jednotlivých postavení spolu s přípravou různých zátarasů vybudovat ještě do zahájení války.

K vedení boje v zabezpečovacím pásmu může být motostřelecký prapor **posí-**

len tankovou rotou, částí protiletadlové raketové dělostřelecké baterie pluku a dalšími silami a prostředky.

Pokud bude do zabezpečovacího pásma výjimečně vyčleněn motostřelecký pluk na OT-64, je možné jej posílit až dvěma dělostřeleckými oddíly, částí ženijního praporu divize a dalšími silami a prostředky.

Podle rozhodnutí a bojových možností velitele divize bude boj v závislosti na hloubce zabezpečovacího pásma **podporován** dělostřelectvem divize jak z dočasných, tak i z hlavních (záložních) palebných postavení a mohou být uskutečňovány zásahy protitankové zálohy a pohyblivého odřadu zatarasovacího divize.

Vytváření zabezpečovacího pásma umožňuje:

- vyjevit zámysl, uskupení, složení, bojovou sestavu, směr hlavního úderu nepřítele,
- dosáhnout vyšší úrovně skrytosti při zaujímání obrany silami a prostředky v hlavním pásmu obrany divize,
- získat čas na přípravu obrany hlavními silami divize,
- vytvořit podmínky pro odstranění následků (nebo je rozhodující mírou snížit) po úderech nepřítele vedených na hlavní pásmo obrany,
- rozvinout úplný systém pozorování a činnost orgánů vlastního průzkumu k získávání zpráv, jejich sběru, vyhodnocení apod.,
- upřesnit připravený manévr palbou (úderem) a po zahájení agrese vést palbu (úder) na území nepřítele,
- připravit terén v hloubce pro boj,
- využívat horského a lesnatého terénu k přípravě léček a k činnosti diverzních skupin,
- uskutečňovat rekognoskaci a organizaci součinnosti v terénu útvarů v hlavním pásmu obrany, včetně součinnosti s jednotkami Pohraniční stráže,
- upřesnit opatření k velení vojskům divize,
- ženijně budovat obranu a organizovat palebný systém útvarů v hlavním pásmu obrany,
- využívat druhých sledů a záloh k manévru na ohrožené směry,
- snížit účinnost průzkumných orgánů a prostředků průzkumu nepřítele,
- ztížit použití a snížit bojové možnosti zejména dělostřelectva a dalších palebných prostředků nepřítele k vedení palebných úderů na útvarů druhého sledu divize v závislosti na hloubce zabezpečovacího pásma,
- snížit stupeň zjištění rozmístění palebných prostředků v bojových sestavách jednotek a útvarů v hlavním pásmu obrany,
- snížit (zmenšit) využití výsledků úderů a palebného ničení nepřítele v hlavním pásmu obrany,
- snížit bojové možnosti radioelektronických prostředků a dalších prostředků technického průzkumu nepřítele, ale také předvojů, předsunutých a obcházejících

odřadů, někdy i jednotek brigád prvního sledu jejich ničením na přístupech k přednímu okraji hlavního pásma obrany,

- donutit nepřítele rozdělit síly, vést boj na nevýhodných směrech, kde jsou připraveny léčky, zátarasy apod.,
- zvýšit hloubku palebného působení na nepřítele před předním okrajem hlavního pásma obrany a hloubku zátarasů všech druhů,
- vyloučit překvapivý úder nepřítele, zpomalovat jeho postup atd.

Přes tyto klady existuje i řada nepříznivých vlivů, jako např.:

- zjištění přesného rozmístění palebných prostředků jednotek v zabezpečovacím pásmu nepřítele,
- zmenšení hustoty sil a prostředků v hlavním pásmu obrany divize,
- vyčleňování sil do zabezpečovacího pásma oslabuje druhý sled (zálohy) divize, vzniká relativní nedostatek sil pro protivýsadkové zálohy a pro likvidaci ohnisek bojů v hloubce hlavního pásma obrany a v týlu divize,
- ztráty jednotek v zabezpečovacím pásmu, složitost evakuace raněných a poškozené techniky,
- zranitelnost míst velení v zabezpečovacím pásmu, zejména při manévru,
- ztížené zásobování jednotek v zabezpečovacím pásmu materiálními prostředky, zejména municí,
- nutnost manévru dělostřelectva z dočasných palebných postavení do hlavních (záložních) palebných postavení snižuje intenzitu palby dělostřelectva v době přiblížování nepřítele k přednímu okraji hlavního pásma obrany při současném snížení jeho bojových možností v důsledku ztrát aj.

Je proto nutné, aby vzhledem ke konkrétně vznikající situaci byly vždy využity klady při vytváření zabezpečovacího pásma, přičemž je nevyhnutelné současně (souběžně) přijímat a realizovat opatření ke snížení (eliminaci) nedostatků.

Organizace boje v zabezpečovacím pásmu

Jednotky vyčleňované do zabezpečovacího pásma zaujímají skrytě obranu v blízkosti státní hranice zpravidla na stanovený signál. Myslím, že je účelné, aby tento signál časově předcházel signály bojové pohotovosti pro ostatní útvary divize. Stupeň organizovanosti při zaujímání obrany bude ovlivňovat především množství času na její zaujetí a pro plnění opatření přípravy obrany.

Jestliže bude docházet k postupnému zostřování mezinárodní situace, lze předpokládat, že obrana v zabezpečovacím pásmu bude zaujata vyčleňovanými jednotkami včas a podle plánu. Budou tím také vytvořeny podmínky pro splnění všech opatření přípravy obrany v tomto pásmu.

Nejméně příznivá situace může vzniknout tehdy, jestliže nepřítel zahájí agresi ihned po náhlém zostření mezinárodní situace přímo z míst stálé dislokace. V tomto případě mohou jednotky přecházet do obrany v zabezpečovacím pásmu

s velkou pravděpodobností i v průběhu vedení střetného boje s předvoji a předsunutými odřady nepřítele a ne vždy se jim musí podařit zaujmout plánované postavení v blízkosti státní hranice. V důsledku toho budou nuceny i variantně zaujímat další postavení v hloubce zabezpečovacího pásma.

Přesto, že v době míru byli velitelé jednotek vyčleňovaných do zabezpečovacího pásma diferencovaně seznámeni s bojovým úkolem a byla s nimi různými metodami bojové (operační) přípravy uskutečněna zaměstnání v zájmových prostorech, je zapotřebí, aby velitel divize upřesnil dříve přijaté rozhodnutí.

Při dostatku času (zahájení agrese za několik týdnů, měsíc) **bude velitel divize** v průběhu organizace boje (v rozsahu, který se týká jednotek vyčleňovaných do zabezpečovacího pásma) postupně s různým časovým odstupem **upřesňovat** zejména:

- objekty ničení nepřítele silami a prostředky divize a nadřízenými,
- způsob ničení nepřítele na jednotlivých postaveních zabezpečovacího pásma a zajištění odkrytých boků a mezer proti pronikání především obcházejících odřadů nepřítele a předpokládanou dobu jejich bránění,
- zaujímání jednotlivých postavení a bojové sestavy jednotkami předsunutých odřadů k přehrazení pravděpodobných směrů postupu nepřítele,
- opuštění jednotlivých postavení, osy odchodu, krycí síly, signály,
- krytí jednotek při odchodu na další postavení v hloubce zabezpečovacího pásma a provedení manévru palbou i jednotkami při jejich odchodu,
- síly a prostředky vyčleněné k budování (dokončování) dalších postavení, možnosti využití dříve vybudovaných ochranných staveb,
- místo rozmístění různorodých lécek (včetně prostředků PVO) a kočujících pálebných prostředků,
- skutečný průběh předního okraje hlavního pásma obrany divize a průchody přes něj pro odchod jednotek ze zabezpečovacího pásma,
- způsob průchodu přes zátarasy před předním okrajem obrany a přes vlastní přední okraj,
- místo a způsob zaujetí dalšího postavení v hloubce hlavního pásma obrany divize a předpokládanou činnost jednotek vyvedených ze zabezpečovacího pásma,
- stupně ženijního budování (dobudování) jednotlivých postavení a opěrných bodů s přihlédnutím k předpokládanému charakteru činnosti nepřítele, terénu, počasí, roční, denní a noční době,
- místa zřizování ženijních zátarasů, přípravy stálých zařízení k ničení a doby pohotovosti ženijních zátarasů na předpokládaných směrech útoku nepřítele,
- hlavní otázky organizace součinnosti,
- opatření všestranného zabezpečení boje s důrazem na průzkum, ochranu proti zbraním hromadného ničení a vysoce přesným zbraním, materiální zabezpečení, zejména municí atd.,

– prostory rozvinování míst velení v zabezpečovacím pásmu, organizaci a způsob velení na jednotlivých postaveních s využitím zejména signálů a řadu dalších opatření.

Domnívám se, že **při nedostatku času** (při možném zahájení agrese nepřítelem za 2 až 3 dny) **bude velitel divize upřesňovat** a sdělovat v omezeném rozsahu **jen nejn nutnější údaje pro přípravu boje** v zabezpečovacím pásmu **a bude ji ovlivňovat především osobním řízením.**

Vedení boje v zabezpečovacím pásmu

Základní podmínkou toho, aby jednotky vyčleněné do zabezpečovacího pásma mohly úspěšně vést boj, je uchování vlastní bojeschopnosti po palebném ničení silami a prostředky nepřítele.

Boj s nepřítelem je zahajován společně s jednotkami Pohraniční stráže, dělostřelectvem a protiletadlovými jednotkami. Podle hloubky zabezpečovacího pásma mohou v jejich prospěch působit síly a prostředky z hlavního pásma obrany divize.

Vzhledem k omezeným bojovým možnostem jednotek určených k obraně tohoto pásma a charakteru plnění jejich bojových úkolů bude **hlavním způsobem boje:**

– překvapivé palebné ničení nepřítele jak na maximální vzdálenosti účinného dostřelu palebných prostředků, tak i zahájení palby v metných a menších dálkách, z přivrácených i odvrácených svahů,

– postupná obrana jednotlivých postavení a opěrných bodů spojená s manévrem palbou a pohybem, s využíváním léček a zátarasů do celé hloubky zabezpečovacího pásma na směrech možného postupu nepřítele k přednímu okraji hlavního pásma obrany divize,

– dovedné využívání terénních předmětů a objektů přímo na přechodech na státní hranici, průsmyků, soutěsek, dominantních výšin přiléhajících ke komunikacím, neprůchodných úseků (prostorů) terénu, členitého a lesnatého terénu, ochranných staveb, zastavěných prostorů atd.,

– rychlé a současné odpoutání a vyvedení jednotek zpod úderů nepřítele,
– organizované zaujetí dalšího postavení a připravených (ale i nepřipravených) opěrných bodů v hloubce zabezpečovacího pásma.

Jednotky, které se brání v zabezpečovacím pásmu, musí aktivním bojem, s využitím paleb dělostřelectva a různých zátarasů i léček, způsobit nepříteli překvapivým palebným ničením maximální ztráty, zpomalovat jeho postup, donutit ho k rozvinutí předvojů (předsunutých odřadů) a tím vytvářet podmínky i pro vedení úderů silami a prostředky nadřízených velitelů před jednotlivá postavení.

Při aktivní palebné a manévrovací činnosti jednotek v zabezpečovacím pásmu

ve známém terénu, ve spojení s využitím zátarasů a léček, při malé kapacitě taktického směru, bude nepřítel nucen po zastavení útoku svých předvojů znovu připravovat útok, což povede ke snížení tempa jeho útoku a současně i ke splnění jednoho z hlavních cílů boje v zabezpečovacím pásmu.

K zabránění pronikání nepřítele mezerami mezi opěrnými body obranného rajónu a obcházení postavení určenými odřady nepřítele je nutné spolu s efektivním využíváním paleb dělostřelectva, uskutečňovat manévry silami a prostředky, využívat terénu, léček, zátarasů, včetně minování na dálku. Současně musí jednotky rychle vycházet z boje a organizovaně zaujímat obranu na dalším postavení.

Způsob a uskutečnění odchodu jednotek v zabezpečovacím pásmu na další postavení bude zejména ovlivňovat:

- síla, složení, aktivita a charakter činnosti nepřítele,
- dosavadní průběh boje a výslednost opatření nadřízených a velitelů jednotek v tomto pásmu,
- systém zátarasů a léček v něm,
- charakter terénu a možnosti skrytého manévru,
- denní, noční a roční doba, podmínky viditelnosti,
- situace sousedů a další.

Jsem toho názoru, že odchod by měl být zahájen v okamžiku, kdy nepřítel rozvinul předvoje (předsunuté odřady) ke zteči. Je třeba mít na zřeteli, že způsob odchodu na další postavení v hloubce zabezpečovacího pásma nesmí být šablonovitý. Je nutné, aby byl na každém dalším postavení různý a pro nepřítele překvapivý a neočekávaný. Vždy se musí realizovat tvůrčím způsobem v závislosti na bojových možnostech jednotek v zabezpečovacím pásmu a divize.

Při odchodu z posledního postavení zabezpečovacího pásma je nutné předem určit (upřesnit) průchody v zátarasech před předním okrajem hlavního pásma obrany divize, signály k navázání rádiového spojení, rozpoznávání, zastavení palby, osy odchodu, způsob průchodu přes vlastní zátarasy a přední okraj hlavního pásma obrany divize, místa setkání s průvodci před vlastními zátarasy, palebné zabezpečení odchodu, způsob organizace pořádkové a regulační služby, popř. světelné zabezpečení odchodu a další.

Při tom je důležité nedovolit vklínění nepřítele do předního okraje hlavního pásma obrany divize bezprostředně za odcházejícími jednotkami ze zabezpečovacího pásma. Dovedným vedením boje před předním okrajem hlavního pásma obrany divize je nutné zastavit nepřítele, donutit ho k nové přípravě útoku a k zasazení dalších sil.

Aktivní boj jednotek vyčleněných do zabezpečovacího pásma musí zabránit překvapivému nepřátelskému napadení, dezorganizovat, překvapovat a klamat